

Gágguveiða- og framleiðsla kann vera lønandi vinna

— sigur Tórmóður Dahl, idnaðarráðgevi

— Eg eri sannførdur um, at ætlanin at byrja veruliga vinnu við at veiða og viðgera gággu bæði til agn og til matna man gerast ein lønandi vinna í Føroyum í framtíðini.

Hetta sigur Tórmóður Dahl, idnaðarráðgevi í samrøðu við Tíðindablaðið Sosialin.

— Tað er tianverri so í Føroyum, at fer nakar undir nakað nýtt, so eru tað altíð nakrir, sum rista á høvðinum og siga, at hatta fer ikki at bera til. Sagt verður m.a. at talan er um reinan orvitisskap at skula fara undir at framleiða vøru til matna úr gággu. Hetta varð eisini sagt um kræklingin á sinni. Í dag er gravgangur í okkara grannalondum at sleppa í gongd við at ala krækling, og nú menn hava vist á henda sama møguleika í føroyum í nógv ár og mett ikki sort av mótstöðu, so gongur tað nú bráðliga upp fyri fólk, at her liggja óroyndir møguleikar. Tað er bara spurningurin at koma í gongd.

Tórmóður Dahl visir annars á, at tá talan er um gágguvinnu, so er hetta ikki nakað, sum fer at geva fleiri 100 arbeiðspláss. Men kann tað geva nokrum fólki arbeiði og kann tað geva samfelagnum nakað av inntøkum, so er sjálvandi vert at troysta ta rávøru, sum er í Føroyum.

Viðari upplýsir hann, at royndirnar, sum eru gjørdar higartil hava, vist, at talan er um lønandi vinnu. Talan er um at selja matgággu til japanarar um-

framt at lata fiskimonnum klárt gágguagn. Haraftrat kemur, at talan er um at samarbeiða við islendingar, sum higartil ikki hava veitt gággu til matna. Nógv er til av gággu í Íslandi, og ætlanin er so at teir skulu koma higar við gággunum og landa í Føroyum. Atlantic Shellfish, sum hevur gjørt avtalu við japanesarar um gággu, skal so selja islensku gággu eisini.

Um veiðu eftir gággu sigur idnaðarráðgevin, at tað eru óroyttar leiðir á djúpri vatni, har menn vita um gággu. So er bert eftir miðviti at kanna og royna hesar leiðir.

Tað er gjørd ein projektætlan fyri hetta fyrsta gágguúttakið. Vit loyva okkum at endurgeva burtur úr frágreiðingini, har idnaðarráðgevin skrivur:

Tiðliga á heysti 1981 varð gjørd ein kanningarferð til Japan. (Luttakarar Tórmóður Dahl, Knút Nolsøe, Ejler Jacobsen, Odmar Juul Samuelsen, Marjun Hanussardóttir, Bjarni Joensen v.fl.).

Eitt av endamálnum við ferðini var at kanna marknaðin fyri føroyskan skeljafisk, harimillum goggumarknaðin.

Síðani heimkomuna hava japanesarar (umboð fyri Nissui, Tokyo) verið í Føroyum ikki minni enn 3 ferðir og samráðst við okkum um m.a. pris, dygd etc.

Fleiri smærri royndarpartir (próvar) hava verið send úr Føroyum til Japan. Úrslitið av hesum drúgvu samráðingum er,

at P/f Atlantic Shellfish nú hevur skrivað undir ein sáttmála um fyrstu veruligu sølu av 10 t. av frystum gággukjøti (sjá tvítak av hjálagda sáttmála). Annars hava japanesarar áhuga fyri at keypa tilsamans o.u. 2.000 t. av gággukjøti, ið svarar til umleið 7.500 t. av heilari gággu.

Gágguknúsimaskina

Við tí høgu tímaløn ið valdar í Føroyum er tað ógjøriligt at framleiða gággukjøt lønandi við tí dygd tann japanski marknaðurin krevur. Sáttmáli er tí gjørdur við Nissui um leigu av einari gágguknúsimaskinu i 3 mánaðar. Hesin sáttmáli er galdandi frá tí degi framleiðslan byrjar í Føroyum (t.v.s. vit rokna við tils. ca. 4 mánaða royndarframleiðslu).

Høli til framleiðslu

Til royndarframleiðsluna eru frá Gøtu Kommunu leigað ca. 100 m² høli á keiini í Norðagøtu.

Martin Juul Jarnskor, Norðagøta hevur staðið fyri reingerð og istandsetan av hesum hølum og er ætlanin at gágguknúsimaskinan skal standa har. Eisini verður sortering, pakking v.m. framd her. Innfrystingina er ætlanin í fyrsta umfari at fremja í tennilsfrystaranum hjá P/f Harenga (Oddfríður Gregersen).

Neyðugar iløgur fyri 4 mánaða framleiðslu

Hesar verða tilsamans 200.000 kr.

Rakstrarætlan

Yvir eitt 4 mánaða skeið verður roknað við 65 effektivum fiskidøgum. Somuleiðis verður roknað við einum meðalfongi uppá ca. 2 kg. av gággu pr. rúsu pr. dag, og at av fonginum kunnu 2/3 nýtast til japanska marknaðin. Soluprisur: kr. 3,— pr. kg. gággukjøt, fob. danska havn.

Smágággu er tað okkara vón at kunna selja til føroyska marknaðin (til agn) fyri kr. 3,— pr. kg. (heil gágga).

Samlaður fongur eftir 65 d.: $6 \times 2 \times 1600 = \text{ca. } 210 \text{ t.}$

Til føroyska marknaðin (agn):

$1/3 \times 210 \text{ t.} = 70 \text{ t.}$

Til japanska marknaðin $2/3 \times 210 \times 27\% = 38 \text{ t.}$

Alifóður

Til alifóður kann nýtast avfallið frá tí gággu, ið verður reinsað í maskinuni undantikið skeljarnar t.v.s. $2/2 \times 210 \times 23\% = 32 \text{ t.}$

Um bruttusøluna sigur Tórmóður Dahl, at hon verður 640.000 br. Útreiðslurnar verða 500.000, soleiðis at roknað hann við vinningi upp á 140.000 kr.

Teir hava júst verið úti við báti og hava fyrstu gággu klára at koyra gjøgnum maskinuna. Frá vinstru Martin Juul Jarnskorð og Hanus Hansen

Úrskurður/ Viðmerkingar ídnaðarráðgevans

Síðani fundurin varð hildin hava verið gjørdar royndir at fiska gággu í Gøtuvíl. 60 rúsur gövu tilsamans umleið 300 kg eftir í meðal 1 1/2 samdøgur t.v.s. góð 3 kg pr. rúsu.

Tey 2 kg pr. rúsu eg havi roknað við í rakstrarætlanini skuldu sostatt verið innan eitt rimuligt mark. Hinvegin havi eg roknað við at selja 70 t av gággu til heimamarknaðin (til agn) fyri kr. 3,— pr. kg. t.v.s. tilsamans kr. 210.000,—.

Eg meti hetta tal vera ein stóran ivasurning. Kanska kundi ein her roynt at selt einans sjálvt gággukjøtið t.v.s. agnið klárt til egningar. Prisurin átti tá at verið umleið kr. 7—8 pr. kg. — t.v.s. tað sama sum í dag fyri høguslökk og makrel.

Eg havi kannað prisin fyri eina kvørn, ið kann knúsa skeljarnar frá 0—3 mm kornstødd. Uppsett við sekkiatylingsmaskinu

verður kostnaðurin o.u. kr. 120.000,—. Kapacitetur ca. 1.500 kg pr. tíma.

Undir øllum umstøðum eri eg sannførdur um, at henda nýggja vinna verður lønandi. Tó má roknað við ávisum byrjunartupulleikum.

At enda:

Her snýr tað seg fyri ein stóran mun um fiskiskap í okkara fírdóm og sundum. Ahugin er longu ógvuliga stórur og skal alt ikki enda í kaos, er tað helst rætt at tað, eins og fyri hummaraveiðuna, verður skipað fyri við kvotum, loyvisbrævi, meskavidd v.m. skjótast gjørligt.

Eisini meti eg tað vera rætt um tað vóru eldri fiskimenn og brekaðir fiskimenn og kanska ungt fólk undir 21 ár, ið finga framhjárætt at reka hesa veiðu, sigur Tórmóður Dahl, idnaðarráðgevi í samband við royndarframleiðsluna av gággu til Japan.

Jan

Frá lètuni friggjadagin, tá Olaf Olsen, fiskimálaráðharri, Pauli Ellefsen, lögmaður og Arni Olavson, skrivstovustjóri í landsstýrinum hugdu at, meðan Knút Nolsøe og aðrir royndarkoyrdu gággu maskinuna